

SAPATTI

VT. VT.

1. Sapatin asettaminen. Sapatti-nimitys tarkoittaa uskonnollisessa tarkoituksessa vietettävää työnteosta pidätymistä. Sen viettäminen ilmenee jo Lain vanhimmissa kerrostumissa (2. Moos. 20:8; 2. Moos. 23:12; 2. Moos. 34:21). Sen alkuperä on luultavasti Mooseksen aikaa edeltävä, mutta jää hämäräksi. Raamatussa sapatti liittyy viikon pyhään rytmiin, jonka se päättää lepopäivällä, iloitsemisella ja jumalanpalveluksellisella kokoontumisella (Hoos. 2:13; 2. Kun. 4:23; Jes. 1:13).

2. Sapattia koskevat perustelut. Liiton laki korosti tämän levon inhimillistä puolta: se antoi orjille mahdollisuuden hengähtää (2. Moos. 23:12). Tämä on myös Deuteronomiumin näkökulma (5. Moos. 5:12 ff.). Mutta pappislainsäädäntö antaa sille toisen merkityksen. Työllään ihminen jäljittelee Luoja-Jumalan toimintaa. Pidättymällä työstä seitsemäntenä päivänä hän jäljittelee Jumalan pyhää lepoa (2. Moos. 31:13 ff.; 1. Moos. 2:2 f.). Näin Jumala antoi sapatin Israelille merkiksi, jotta se tietäisi, että Jumala pyhittää kansansa (Hes. 20:12).

3. Sapatin viettäminen. Laki säänteli sapatinlepoa hyvin tiukasti: tulen sytyttäminen oli kielletty (2. Moos. 35:3), samoin puiden kerääminen (4. Moos. 15:32 ff.) ja ruoan valmistaminen (2. Moos. 16:23 ff.). Profeettojen todistuksen mukaan sapatin noudattaminen oli eskatologisten lupauksen toteutumisen ehtona (Jer. 17:19–27; Jes. 58:13 ff.). Siksi Nehemia piti tiukasti kiinni sapatin täydellisestä noudattamisesta (Neh. 13:15–22). Tämän päivän ”pyhittämiseksi” (5. Moos. 5:12) pidetään ”pyhä kokous” (3. Moos. 23:3), uhrataan uhreja (4. Moos. 28:9 ff.) ja asetetaan näkyleivät uudelleen (3. Moos. 24:8; 1. Aikak. 9:32). Jerusalemin ulkopuolella nämä riitit korvataan synagogassa pidettävällä kokoontumisella, joka on omistettu yhteiselle rukoukselle ja pyhän Raamatun selittävälle lukemiselle. Makkabealaiskaudella hasidit olivat niin uskollisia sapatin työnteosta pidättymiselle, että he antoivat surmata itsensä mieluummin kuin rikkoa sapatin tarttumalla aseisiin (1. Makk. 2:32–38). Uuden testamentin aikaan tiedetään essealaisten noudattaneen sapattia hieman lievemmin, kun taas farisealaiset opettajat kehittivät sitä koskevan yksityiskohtaisen kasuistiikan.

Tässä uudessa näkökulmassa vanha juutalainen sapatti saa esikuvallisen merkityksen, kuten monet muutkin Vanhan testamentin instituutiot. Levollaan ihmiset muistelivat siinä Jumalan lepoa seitsemäntenä päivänä. Mutta tähän jumalalliseen lepoon Jeesus on astunut ylösnousemuksensa kautta, ja meille on annettu lupaus päästä siihen hänen jäljessään (Hepr. 4:1–11). Siitä tulee todellinen sapatti, jossa ihmiset lepäävät vaivoistaan Jumalan esikuvan mukaisesti ja osallisina hänen levostaan, kun hän lepää teoistaan (Hepr. 4:10; Ilm. 14:13).

Katso myös: → fetes – jour-du-seigneur NT III 3 – Luvut I 1, II 1 – Lepo – semaine – signe AT II 2; NT II 1 – temps impr. 2 a; AT I 1 – travail I 1, III